Mizaç ve Ebeveynliğin Avustralyalı ve Türk-Avustralyalı Çocukların Olumlu Sosyal Davranışları Üzerindeki Rolü

Yagmurlu, B., & Sanson, A. (2009). *Parenting and temperament as predictors of prosocial behaviour in Australian and Turkish Australian children. Australian Journal of Psychology, 61(2), 77–88.*

Abstract
This study investigated the direct and indirect roles of parenting, child temperament and sociocultural context in predicting prosocial behaviour as identified by behavioural assessments and parent and teacher ratings. Comparisons of Australian children and Turkish children living in Australia allowed examination of cultural similarities and differences in levels of prosocial behaviours and in their predictors. Participants were 153 Australian 4–6-year-old children and 58 children with a Turkish background recruited from childcare centres serving low- and middle-class communities. Turkish and Australian children were similar in their levels of prosocial development, but the factors that predicted prosocial behaviour were somewhat different. Hierarchical multiple regression showed that maternal warmth and child persistence predicted prosocial behaviour for the Australian sample. For the Turkish sample, obedience-demanding behaviour had a facilitating effect upon prosocial development. The results are discussed in relation to cultural norms and their impact on children through parenting practices.

Olumlu sosyal davranışlardaki bireysel farklılıklar çocukluktan kaynaklanır. Literatürde çocukluktan itibaren içsel ve dışsal faktörlerin olumlu sosyal davranışları nasıl etkilediğini araştıran birçok çalışma vardır. Bu çalışmaların pek çoğu batılı ailelerle yapılıp tüm kültürlere genellenmektedir. Ancak sosyalleşme kültüre bağlıdır ve kültür çocuğun ailesiyle ve toplumla olan etkileşimini şekillendirir. Bu nedenle olumlu sosyal davranışların gelişiminin farklı kültürlerde araştırılması önemlidir. Çalışmamız, batılı olmayan kültürlerde olumlu sosyal davranışları araştıran çalışmalar arasında hem ebeveyn hem de çocuk değişkenlerini içermesi açısından bir ilktir.

Ebeveynlik davranışlarının olumlu sosyal davranışlarla olan ilişkisi önceki çalışmalarda ortaya konmuştur. Bunun yanı sıra ebeveynlik davranış ve pratiklerinin farklı kültürlerde farklı anlamlar ifade ettiği de birçok çalışmada görülmüştür. Olumlu sosyal davranışlarla olan ilişkisi daha az araştırılmış ancak genel olarak sosyal davranışlarla ilgili bulunan bir diğer konu ise çocuğun mizacıdır. Bu çalışmada amacımız okul öncesi çocuklarda ebeveynlik ve çocuk özelliklerinin olumlu sosyal davranışlarla ilişkisini araştırmaktı. Katılımcılar Avustralya'da yaşayan 153 okul öncesi çocuk ve ebeveynlerinden oluşmaktadır. Anne ve babaların ikisi de Türk veya ikisi de Avustralyalıdır. Anneler ebeveynlik davranış ve pratikleriyle, çocuklarının mizacı ve olumlu sosyal davranışlarını ölçen envanterleri tamamladılar. Öğretmenler ve çocuğun bakımından sorumlu kişiler de olumlu sosyal davranışlarla ilgili envanterleri doldurarak destek verdiler. Çocukların yardım etme ve paylaşma davranışlarının değerlendirilmesi için gözlemsel bir metot kullanıldı.

Çalışmanın sonucunda Avustralyalı ve Türk çocukların olumlu sosyal davranışları arasında farklılık görülmemiştir. Çocuk mizacı ve ebeveyn davranışları iki grupta da olumlu sosyal davranışlar üzerinde oldukça etkili bulunmuştur; ancak spesifik etkileri arasında farklılıklara rastlanmıştır. Avustralyalı çocuklarda olumlu sosyal davranışları yordayan ebeveyn faktörleri ebeveyn sıcaklığı ve desteği olarak bulunurken, bir diğer faktör ise sebatkarlık, olarak görülmüştür. Türk çocukların olumlu sosyal davranışlarını yordayan ebeveyn faktörü itaat talep eden ebeveynlik davranışları olarak bulunurken, cezalandıran ebeveyn pratiklerinin olumlu sosyal davranışlara olumsuz etki ettiği görülmüştür. İki grup arasındaki farklılıklar batılı gelişim modellerinin batılı olmayan kültürlere tamamen uygulanamayacağını göstermesi açısından önemlidir.